

Profesorowi Adamowi Malickiemu

*z okazji upływającej 65 rocznicy urodzin
oraz zbliżającego się 45-lecia
pracy naukowej tom ten poświęcają*

Uczniowie i Współpracownicy



Profesor Adam Malicki urodził się 7 stycznia 1907 r. w Przemyślu. W mieście tym ukończył w r. 1917 szkołę podstawową, a następnie gimnazjum klasyczne. Po uzyskaniu świadectwa dojrzałości w r. 1925 zapisał się na Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. W r. 1927 przeniósł się na Wydział Matematyczno-Przyrodniczy, na którym studiował geografię pod kierunkiem profesora Eugeniusza Romera. Studia ukończył w czerwcu r. 1929 z dyplomem magistra filozofii w zakresie geografii (specjalność geomorfologiczna). Trzy lata później uzyskał w macierzystym Uniwersytecie stopień naukowy doktora filozofii na podstawie rozprawy pt. „Deniwelacje globu ziemskiego”. W r. 1939 dopuszczony został na UJK we Lwowie do kolokwium habilitacyjnego na podstawie całokształtu dorobku naukowego oraz przedstawionej rozprawy pt. „Kras gipsowy Podola Pokuckiego”. Wybuch drugiej wojny światowej uniemożliwił dokończenie przewodu habilitacyjnego. Po przerwie wojennej przewód ten został wznowiony na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie i ostatecznie zakończony w r. 1945. Po zatwierdzeniu habilitacji w r. 1946 mianowany został profesorem nadzwyczajnym geografii ogólnej, a w r. 1958 profesorem zwyczajnym geografii fizycznej.

Pracę zawodową rozpoczął Profesor w r. 1927 w Instytucie Geografii Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie. Do r. 1929 pełnił obowiązki zastępcy asystenta, a następnie kolejno młodszego asystenta (1929—1930), starszego asystenta (1930—1936) i adiunkta (1936—1939). W początkowym okresie drugiej wojny światowej, w latach 1940—1941, zaangażowany był jako docent etatowy w radzieckim Uniwersytecie Państwowym we Lwowie. W okresie okupacji niemieckiej przeniósł się do Puław i w latach 1943—1944 pracował w zespole gleboznawców puławskiego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego. W styczniu r. 1945 zgłosił swój akces do pracy w organizowanym od podstaw Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. W dniu 11 IV 1945 r. został formalnie zaangażowany, w stopniu zastępcy profesora, jako kierownik Zakładu Geografii utworzonego na Wydziale Przyrodniczym UMCS. W roku akademickim 1947/48 był Prodziekanem tego Wydziału, a w latach 1946—1948 delegatem Rady Wydziału do Senatu, w którym pełnił obowiązki sekretarza. W latach 1945—1950 był przewodniczącym lub członkiem kilku komisji senackich. W styczniu r. 1951 mianowany został Prorektorem

i pełnił tę funkcję do 30 IX 1954 r. W latach 1949—1959 był kierownikiem Zespołu Katedr Geografii i Geologii UMCS. W r. 1960 zorganizował w Równi koło Ustrzyk Dolnych Stację naukowo-badawczą Zakładu Geografii Fizycznej UMCS. Zakładem tym, kontynuującym tradycje pierwszego Zakładu Geografii UMCS, kieruje dotychczas.

Przez cały okres prawie 45-letniej pracy zawodowej wykazywał duże zaangażowanie i bardzo aktywną postawę, czego wyrazem były liczne funkcje społeczne. Tak więc w latach 1929—1939 był sekretarzem Zarządu Towarzystwa Geograficznego we Lwowie. W r. 1945 zorganizował w Lublinie Oddział Polskiego Towarzystwa Geograficznego, któremu przewodniczył w latach 1945—1952 oraz 1960—1962. W latach 1949—1951 był przewodniczącym Lubelskiego Oddziału Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika, a w okresie 1964—1970 przewodniczącym Lubelskiego Koła Polskiego Towarzystwa Geologicznego. Uczestniczył także aktywnie w pracach innych organizacji oraz instytucji o szerszym kręgu oddziaływania społecznego. W latach 1953—1960 był przewodniczącym Zarządu Wojewódzkiego Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, a w latach 1957—1959 także przewodniczącym Zarządu Wojewódzkiego Towarzystwa Szkoły Świeckiej w Lublinie.

Wykształcony we Lwowie, w Romerowskiej szkole geograficznej, większą część swojej pracy zawodowej związał z Lublinem. W tym mieście rozwinął bardzo żywą działalność, szczególnie wiele energii poświęcając na organizację od podstaw uniwersyteckich studiów geograficznych w trudnych warunkach powojennych i w środowisku, które w tym zakresie nie posiadało własnych tradycji miejscowych. Pierwszy zorganizowany przez Profesora Adama Malickiego w r. 1945 Zakład Geografii UMCS rozrastał się bardzo szybko i stał się ośrodkiem badań regionu dawniej zaniedbanego i słabo poznanego w zakresie fizjografii. W ramach tego Zakładu, dzięki inicjatywie i zapobiegliwości Kierownika, rozwijano wielokierunkową działalność dydaktyczną i naukową. Sprzyjało to kształtowaniu się odrębnych zespołów specjalistycznych, które stopniowo wyodrębniały się pod względem organizacyjnym. W rezultacie w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej istnieje obecnie 6 zakładów sekcji geograficznej. Sekcja ta stanowi jeden z najbardziej rozbudowanych pod względem instytucjonalnym ośrodków uniwersyteckich studiów geograficznych w kraju. Duża część pracowników naukowych tego ośrodka należy do grona wychowanków Profesora. Większość samodzielnych pracowników, profesorów i docentów zdobywała swoje stopnie i tytuły naukowe pod Jego kierunkiem lub patronatem. Spośród 19 doktorów, których promotorem był Profesor Adam Malicki, 14 pracowało w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej, z czego 10 należy nadal do grona czynnych pracowników.

Odrębną, bogatą kartę w dorobku organizacyjnym Profesora stanowi działalność redakcyjna. Był on współzałożycielem i redaktorem popularnego miesięcznika „Zbliża i Zdaleka” — poświęconego geografii, krajoznawstwu i podróżnictwu — wydawanego we Lwowie w latach 1933—1939. W r. 1945 został wybrany redaktorem sekcji B (Geografia, Geologia, Mineralogia i Petrografia) *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska* i funkcję tę pełni dotychczas. Do r. 1972 ukazało się pod Jego redakcją 25 tomów tej sekcji, o objętości ogólnej 450 arkuszy, na których wydrukowanych jest 221 rozpraw naukowych wykonanych w pracowniach UMCS. Profesor był także redaktorem pierwszego tomu (1962) zbiorowo opracowanej *Geografii Powszechnej*, wydanej przez Państwowe Wydawnictwo Naukowe.

We własnym dorobku naukowym Profesor Adam Malicki ma 224 publikacje, które ukazały się do końca r. 1972. Nieco ponad połowa z nich, a mianowicie 120, wiąże się z pierwszym, lwowskim okresem działalności naukowej. Spośród prac badawczych wykonanych w tym okresie na uwagę zasługują szczególnie studia nad wysokościami względnymi globu ziemskiego (3 publikacje) oraz nad krasem Podola Pokuckiego (także 3 publikacje). Z pozostałych prac badawczych można jeszcze wymienić prace poświęcone problematyce geomorfologicznej i antropogeograficznej Nadbuża. Istotną część dorobku stanowiło także współautorstwo dwu szkolnych podręczników geografii (w tym jeden w dwu wydaniach). W tym pierwszym okresie bardzo dużo uwagi poświęcił Profesor popularyzacji wiedzy geograficznej, o czym świadczy wymownie 55 pozycji wydrukowanych w miesięczniku „Zbliża i Zdaleka” (44 artykuły, notatki i komunikaty oraz 11 recenzji).

W okresie okupacji niemieckiej, pracując w trudnych warunkach wojennych w zespole gleboznawców w Puławach, także prowadził studia naukowe. Rezultatem ich było m. in. współautorstwo cennego opracowania zespołowego pracowników Instytutu puławskiego pt. „Ważniejsze pojęcia związane z występowaniem wód wglębnych”, które opublikowane zostało po wojnie (1946).

Z powojennego, lubelskiego okresu na uwagę zasługują przede wszystkim wyniki studiów nad lessami (13 publikacji). Wśród nich wyróżnić należy rozprawę syntetyzującą pt. „Geneza i rozmieszczenie lessów w środkowej i wschodniej Polsce” (1950), która odegrała istotną rolę w rozwoju badań utworów lessowych w Polsce. Dwa inne opracowania syntetyzujące z tego zakresu, z lat 1961 i 1967, zostały przygotowane w związku z międzynarodowym sympozjum lessowym, które odbyło się w Polsce w r. 1961 w ramach VI Kongresu Międzynarodowej Asocjacji do Badań Czwartorzędu (INQA). Z pozostałych można jeszcze wyróżnić prace badawcze poświęcone zagadnieniom erozji gleb (3 publikacje, w tym jedna zespołowa

o charakterze podręcznikowym), zjawiskom krasowym na terenie Jugosławii (3 publikacje) oraz stosunkom fizyczno-geograficznym Bieszczadów (7 publikacji). W pracy naukowej i dydaktycznej wiele uwagi poświęcał także Profesor historii geografii oraz tematyce geograficzno-historycznej (7 publikacji). W dorobku z okresu lubelskiego znajdują się również dwie pozycje o charakterze podręcznikowym, w tym akademicki „Wstęp do geografii” wydany dwukrotnie (1969 i 1972). Wiele uwagi poświęcił i w tym okresie akcji propagowania wiedzy geograficznej, prowadząc ją głównie z uwzględnieniem potrzeb szkolnictwa. Świadczy o tym pokaźna ilość 19 pozycji wydrukowanych w „Geografii w Szkole”.

Duże osiągnięcia organizacyjne oraz osobiste zaangażowanie Profesora w pracy dydaktycznej i naukowej wielokrotnie spotykało się z wyrazami uznania. Formalną oznaką akceptacji dużego dorobku w zakresie badań nad lessami było powierzenie Profesorowi Adamowi Malickiemu organizacji pierwszego międzynarodowego sympozjum lessowego, które odbyło się w r. 1961 w Lublinie. Podczas tego sympozjum nawiązane zostały kontakty, zapoczątkowujące stałą międzynarodową współpracę w badaniach nad stratygrafią i genezą lessów. Od r. 1964 jest Profesor członkiem Komitetu Badań Czwartorzędu PAN oraz Narodowego Komitetu INQUA w Polsce. Za osiągnięcia naukowe i zasługi w dziedzinie współpracy z geografami jugosłowiańskimi w r. 1960 wybrany został członkiem honorowym Serbskiego Towarzystwa Geograficznego w Belgradzie. Kilkakrotnie otrzymywał nagrody Ministra Szkolnictwa Wyższego za osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i szkolenie kadry. Otrzymał odznakę „Tysiąclecia Państwa Polskiego” (1966), „Za zasługi dla Lubelszczyzny” (1969) oraz kilka odznaczeń państwowych: Medal 10-lecia Polski Ludowej (1954), Złoty Krzyż Zasługi (dwukrotnie: w r. 1952 i w r. 1956), Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski (1957) i Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski (1966).

W r. 1972 Profesor Adam Malicki obchodził 65-lecie urodzin, a w r. 1974 przypada 45-lecie Jego pracy naukowej. Z tej okazji do licznych wyrazów uznania i wdzięczności za wieloletnią, ofiarną i bardzo owocną pracę dołączamy własne, składając Jubilatowi najlepsze życzenia pomysłowości osobistej, wielu nowych osiągnięć naukowych i dydaktycznych oraz dobrych plonów pracy poświęconej Uniwersytetowi, a szczególnie organizacji lubelskiego ośrodka geograficznego.

Henryk Maruszczak